

ถ้าเห็น

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๑๑๒. เรื่อง “เป็นบุญหรือไม่ครับ และกายที่เห็นมโนไปเองหรือเปล่าครับ”

กราบนมัสการหลวงพ่อดิฉันไม่แน่ใจว่าคำถามที่พิมพ์ถามมาจะเหมาะสมหรือไม่ ก็สุดแต่หลวงพ่อดิฉันจะเมตตาครับ

๑. คำถามนี้ไม่ได้ตั้งใจจะลบหลู่พุทธโธแต่อย่างใดนะครับ จุดประสงค์ของคำถามคือ กลัวว่าสิ่งที่ทำจะไม่ใช่บุญครับ

การทำสมาธิเป็นการบริกรรมพุทโธ หากจิตไม่เป็นสมาธิจะเป็นบุญหรือเปล่า แต่ถ้าเป็นจะมากกว่าการทำทานหรือไม่ ตามที่มีคำกล่าวว่า ทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่าสมาธิ (เป็นหรือไม่เป็น ไม่แน่ใจ) หนหนึ่ง หรือต้องให้เป็นอุปจาระขึ้นไปถึงจะได้บุญครับ

เพราะในบางวาระหลวงพ่อดิฉันก็กล่าวว่า พุทโธเป็นเพียงคำบริกรรม ถ้านึกคำว่า “ชี้ๆ” ก็สามารถเป็นสมาธิได้ อย่างนั้นก็หมายความว่าถ้านึกคำว่า “ชี้” อย่างเดียว ถ้าจิตไม่เป็นสมาธิจะนับว่าเป็นบุญที่เกิดจากการตั้งใจทำสมาธิไหมครับ

๒. ผมเคยมาภาวนาที่วัดหลายปีก่อน จิตยังไม่เป็นสมาธิดี แต่นี้ก็อยากลองพิจารณา กาย จึงลองจินตนาการว่าได้ผิวหนังเป็นอย่างไร ซึ่งน่าจะมาจากสัญญาภาพจำจากสื่อที่เคยดู (มโนขึ้นเอง) หรือเปล่าผมก็ไม่ทราบครับ ทราบแต่ว่าตอนนั้นเหมือนเป็นภาพขนาดใหญ่ เห็นเลือดแดงใต้ผิวหนัง เหมือนจะมีปูดๆ เป็นฟองหรือเปล่า แต่ความรู้สึกคือตกใจมากจนผละออกมา ผมคิดเข้าข้างตัวเองว่า หรือนั่นจะเห็นกายจริง เพราะถ้าเป็นแค่กรรมโน้ ทำไมผมถึงตกใจ

เมื่ออยู่ข้างนอกตอนที่ไม่ได้ทำสมาธิ ต่อให้รูปภาพแบบเดียวกันมันก็เฉยๆ ไม่รู้สึกอะไร ถ้าผมเข้าใจไม่ผิด นั่นคือ (ตามภาษาหลวงพ่อก) ซึ่งสูก่อนห้าม ขายก่อนซื้อ กำลังสมาธิไม่พอ จึงไม่สามารถคงภาพนั้นต่อไปได้

ผมอยากเรียนถามว่า ที่ผมเห็นมันเป็นแค่มนภาพของผมเอง จิตผมมันมโนสร้างภาพให้ ตกใจเอง หรือมันเป็นชั่วแวบเดียวที่ผมได้เห็นกายจริงๆ ครับ

๓. ผมเป็นคนโทสะแรงมาก โมโหได้ทุกเรื่อง และส่วนใหญ่เป็นเรื่องของตัวเองหรือสภาพแวดล้อมที่เราควบคุมไม่ได้ ความโมโหมักเกิดตอนจดจ่อทำงานอื่นอยู่ (ไม่ได้พุทโธ เพราะต้องตั้งใจต่องานนั้น) แล้วมันไม่เป็นดังใจ บางครั้งจะโวยวายออกมาดังๆ หรือถึงขั้นเขวี้ยงปาข้าวของ (ถ้ามีคนอื่นอยู่ด้วยจะคุมอารมณ์ได้) ผมควรจะทำอย่างไรดีครับ

๔. ผมมีปัญหาเดินไม่สะดวก อยากเรียนถามว่า ผมสามารถนั่งอยู่กับที่ และกระดกเท้า หรือขยับทั้งขาบนเก้าอี้ แทนการเดินจงกรมได้หรือไม่ครับ หรืออย่างน้อยก็ต้องหาที่เดินสักหน่อย เหมือนหลวงปู่หลุยเดินจงกรมรอบกลดครับ ถ้าจะขยับมือก็เกรงว่าจะนอกสายไปเป็นแบบหลวงพ่อกี้นไปครับ

๕. เนื่องจากร่างกายผมมีข้อจำกัด ในอดีตผมเคยภาวนาทนกับเวทนาโดยไม่ทราบข้อจำกัดของร่างกายตัวเอง จนทำให้เกิดการบาดเจ็บที่กระเพาะปัสสาวะ ถึงขนาดปัสสาวะเป็นเลือด เข้าโรงพยาบาล คล้ายกับกรณีหลวงพ่อกเคยเล่าว่า มีคนนั่งภาวนาติดต่อกัน ๑๘ ชั่วโมงจนกระดูกสันหลัง แล้วก็เข้าโรงพยาบาลเหมือนกัน จึงทำให้ผมค่อนข้างกลัวกับเวทนาที่มาขณะนั่งสมาธิ ที่ถึงแม้ปัจจุบันเราจะพยายามนั่งให้เหมาะกับสภาพร่างกายเราแล้ว แต่ความกลัวครั้งนั้นยังหลอกหลอนอยู่ ปรกวนหลวงพ่อกเมตตาแนะนำเรื่องนี้ด้วยครับ

๖. การทำปัญญาอบรมสมาธิ ผมฟังเทศน์หลวงพ่อกมาหลายกัณฑ์ แต่หวั่นทีบเกินกว่าจะเข้าใจครับ ทำได้เพียงแค่การดำตัวเองแรงๆ ด้วยคำหยาบคายต่างๆ นาๆ แต่ก็ไม่เคยจะเกิดเป็นความคิดที่ทำให้ตนเองวางเรื่องต่างๆ ลงได้ มีแต่ความรู้สึกว่าเรามุ่งมั่นก้าบ้นทุบดินแบบพุทโธไปเรื่อยๆ จะเหมาะกว่า หลวงพ่อกจะมีคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องนี้ไหมครับ

สุดท้ายนี้ ขออาราธนาให้หลวงพ่อกมีสุขภาพแข็งแรง

ตอบ : คำถามๆ คำถามมากมายมหาศาล แต่คำถามมันมากมายมหาศาลเพราะอะไร เวลาปฏิบัติไปแล้ว คำถามทุกคำถามก็สับสนพึ่งเทศน์แล้วก็จับประเด็นในที่ว่าเราพูดแต่ละครั้งแต่ละคราว

เวลาคนพึ่งเทศน์ๆ คนที่ฝึกหัดปฏิบัติ เขามาเล่าให้ฟังนะว่าเขาปฏิบัติแล้วเขากลับไปดูเทศน์เก่าๆ เขาบอก “หลวงพ่อกะเทศน์เก่าๆ ดีกว่านี้เยอะเลย”

เทศน์เก่าๆ ตอนนั้นมันกำลังไฟแรง มันกำลัง แหม! ออกมาเต็มที่เลย แล้วภาษาเรา มันก็เหมือนเด็กจบใหม่ มันก็พูดตามข้อเท็จจริงในใจ แต่พอมีประสบการณ์มากขึ้นมันเริ่มเห็นนะ

แต่ก่อนเราไม่เคยเชื่อเลยว่าการภาวนานี้จะทำให้คนเป็นบ้าได้ เราอ่านหัวชนฝาในใจเลยนะว่ามันเป็นไปไม่ได้ ทำดีมันจะไปเป็นอย่างนั้นได้อย่างไร แต่พอนานเข้าๆ เออ! ยอมรับยอมรับว่าคนที่หลุดบ้าง ภาวนามีปัญหา เป็นเพราะว่ามันเป็นเรื่องกรรมเก่าของเขาหนึ่ง สองมันเป็นเรื่องราวเวลาภาวนาไปแล้วจิตมันไม่ปกติใจ

เริ่มต้นการภาวนาของเรา ใ้บ้าห้าร้อยจำพวก พยายามทำความเข้าใจเข้ามาๆ ถ้าใจสงบแล้วเป็นสากล สัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน แต่ละคนทำความเข้าใจเข้ามา จิตใจมันมีปมในหัวใจใจ

อย่างเช่นถ้าทางการแพทย์ ทางการแพทย์เวลาจิตเภท เวลาจิตมันมีปัญหาร้อยแปดแล้วมีลูกศิษย์ลูกหามายมากมายมหาศาลเวลามาปฏิบัติที่นี่ เขาปฏิบัติแล้วเราก็กว่าเขาภาวนาเลยเขาใช้ปัญญาไปเลยนะ สุดท้ายก็จินตนาการไปเพริศแพร้ว เขาบอกเขากินยาอยู่นะ ถ้ากินยาอยู่นะ หยุดเลย

บางคนเวลามันมีปัญหา ปัญหาคนที่มาฝึกหัดภาวนาที่นี่ไง เวลาอยู่นานไป สร้างตัวเองว่าตัวเองเป็นผู้บรรลุนิพพาน ตัวเองมีคุณสมบัติไปสอนเขา ที่นี้สอนเขาอยู่ในวัดนี้เขาก็เชื่อกันไงเวลากินยามาก็บอกให้หยุดยาซะ พอหยุดยา โรคก็กำเริบ กลับไปบ้านพ่อแม่โทรศัพท์มาที่วัดเราเลยนะ เรียกร้องค่าเสียหาย

บอก อู๊ฮู! ปวดหัวฉิบหาย

มีหลายคนที่มาภาวนาที่กลับบ้านไปแล้วมีปัญหาอะไร แล้วญาติก็มาที่นี่เลย จะมาเรียก
ค่าเสียหาย

เราคุยกับเขาบอกว่า ญาติของโยมมาภาวนาที่วัด แล้วไม่เคยคุยกับเราแม้แต่คำเดียว
เลยนะ เข้าก็มาศาลา ทานข้าวเสร็จก็กลับไปภาวนา เราไม่ได้สอนอะไรสักคำหนึ่งเลย แล้วเขาก็
ไม่เคยถามปัญหาอะไรเราเลย ให้อพวกภาวนามั่นสอนกันเอง แล้วสุดท้ายแล้วกลับไปบ้าน ไปเกิด
อุบัติเหตุรถชน ดี ยังไม่เสียชีวิต มีปัญหาไปเรื่อยแปด

เวลามีปัญหาไปเรื่อยแปดเพราะอะไรล่ะ

แต่ก่อนไม่เชื่อนะ การภาวนาจะให้ถึงขาดเสียสติ ไม่เคยเชื่อ แล้วไม่ยอมเชื่อด้วยนะ แต่
ประสบการณ์เดี๋ยวนี้เชื่อ เชื่อเพราะอะไร เพราะเขามีต้นเหตุมาตั้งแต่ต้น

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ ให้อที่ว่าภาวนาๆ ต่างคนต่างนึก ต่างคนต่างคิดไป มันเป็นไสย
ศาสตร์ทั้งนั้นนะ มันออกไปนอกกลุ่มนิกาย

แต่ถ้าเอาจริงเอาจังขึ้นมา เวลาเราฝึกหัดประพจน์ปฏิบัติ แล้วเวลาฝึกหัดประพจน์
ปฏิบัติขึ้นมา คำถามไฉ่ คำถามว่า ปฏิบัติมามากมายแล้วมันไม่ประสบความสำเร็จไฉ่

เวลาไม่ประสบความสำเร็จ เราก็คิดของเราเหมือนกัน เวลาลูกศิษย์หลงปุ้มนั่น เวลา
หลงปุ้มนั่น หลงตามหาบัว ท่านสอน เวลาเข้าไปหาหลงปุ้มนั่นทั้งชีวิต เป็นหมื่นเป็นแสนนะ
เหลือมากี่องค์

แล้วเวลาไปหาหลงปุ้มนั่น หลงปุ้มนั่นท่านพิจารณาด้วยว่าควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ
แล้วปฏิบัติแต่ละองค์ก็ไม่เหมือนกัน เช่น หลงปุ้มก่อนท่านให้บริกรรมยาวๆ หลงปุ้มจนอย่างนี้
ครูบาอาจารย์แต่ละองค์จิตนิสัยไม่เหมือนกัน ถ้าจิตนิสัยไม่เหมือนกัน ทำให้สงบเหมือนกัน
มันเป็นอย่างไร ที่ในวงกรรมฐานที่เป็นข้อเท็จจริง เห็นไหม

ส่วนใหญ่ไฉ่นั่งบนศาลาๆ ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น แล้วนั่งสมาธิ นี่มันเป็นสาธารณะ มัน
เป็นพื้นฐาน เวลากลับไปปฏิบัติทำอย่างไรต่อ

มันมีสายหลวงปู่ฉันท่านทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น แล้วเวลาทำวัตรแล้วนั่งภาวนา แต่เวลาเป็นสายบ้านตาต่านไม่ให้ทำเลย ไม่เหมือนกัน

เราเคยอยู่มาทุกวัด เราก็เที่ยวมาทั่ว ไร่ที่นั่นภาวนา เราก็นั่งภาวนากับเขา เวลานั้นภาวนากับเขา พอนั่งไปแล้วมันต้องมีสติไว้ ไม่ได้อวดนะ ไม่ได้อวด กลัวจิตมันลงใจ ถ้าจิตมันลงแล้วนะ ถ้าเขาลูก เราไม่รู้ตัวขึ้นมา เขาจะหาว่าเราอวด แล้วถ้าอวดแล้วเดี๋ยวโดนเขาแกล้งอีก ไปอยู่ไหนต้องระวังตัว กลัวเขากลับ กลัวเขาแกล้ง กลัวเขากัด กลัวเขาขวาง กลัวไปทุกเรื่อง ถ้าสังคมมันเป็นอย่างนั้น

แต่เวลาอยู่บ้านตาต่านะ ท่านพูดเอง บอกว่า เวลาท่านเทศน์ ท่านเทศน์สองวันสามวันที สองวันสามวันที เวลาท่านเทศน์ชั่วโมงกว่า เราก็นั่งฟังอยู่ด้วยทั้งนั้นนะ แล้วพอเทศน์เสร็จก็กลับกลับไปเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราณี ๒๔ ชั่วโมงเลย จะเอาอย่างไรก็ได้ อย่างที่ว่า ไม่ได้นอนเลย เวลาจิตมันขึ้นไปมหาสติ มหาปัญญา นอนไม่ได้ มันตื่นโพล่งอยู่อย่างนั้นนะ เวลานอนไม่ได้ นอนไม่ได้เลย

แล้วจะทำให้นอนได้ เห็นไหม เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านอยู่กับหลวงปู่มันใจ “เวลาใช้ปัญญาฯ ใช้ปัญญาไปแล้วนะ ใช้ปัญญาจนหลับจนนอนไม่ได้”

“นั่นนะสมบัติบ้า นั่นนะไอ้บ้าสังขาร”

ต้องรั้งให้อยู่ ต้องเอาให้ได้ ถ้ารั้งไม่อยู่ เอาไม่ได้ ภาวนาไม่เป็น เวลาภาวนาข้างล่างไม่เป็นๆ ขี้ทุกขียาก ภาวนาเจียนตาย เวลามันภาวนา มันสว่างโพล่ง มันลุกโพล่งขึ้นมา มันไปข้างบนแล้วนะ มันหยุดมันยังไม่ได้เลย มันเลยไปเข้ากับรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะๆ อวิชชา ไม่ใช่อุทธัจจะกุฏกุจะ

อุทธัจจะกุฏกุจะ พวกเรานี้รู้ ฟุ้งซ่าน รำคาญ ทุกข์ยาก

อุทธัจจะ นั่นมันเพลินในงานนะ ไอ้โฮ! มันหลับมันนอนไม่ได้นะ

ถ้าคนภาวนาเป็นพูดมาเถอะ จิตอยู่ภูมิจนไหน อยู่แคไหน ฟังรู้ทันที นี่พูดถึงว่าเวลาภาวนา

ใจ

ฉะนั้น คำถาม ผู้ถามๆ มันถามมาด้วยความคับแค้นใจ ภาวนามาตั้งนานไม่เห็นได้อะไร แล้วที่ถามมานี้คือคำเทศน์เราทั้งนั้นนะ

คำถามที่ว่า ไม่ได้ลบหลู่พุทโธ เวลาพุทโธๆ ไปแล้ว สิ่งที่ว่าทำสมาธิๆ ที่ว่าเวลาคำถามไถถามว่า ทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่งหนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่งหนึ่ง

ไฉนนี่มันเป็นข้อเท็จจริงเลยละ มันเป็นข้อเท็จจริงสำหรับวุฒิภาวะของจิต บุญและบาปในหัวใจของคน ไฉนแค่นี้ที่เรากำหนดพุทโธๆ เวลากำหนดพุทโธๆ ถ้าเราจะกำหนดพุทโธ เราก็ต้องมีศรัทธา ต้องมีความเชื่อ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อแล้วสัทธาจริต สัทธาจริตเขาก็พุทโธของเขาไปได้ ไฉนพุทจริตพุทโธไม่ได้หรอก พุทโธอกแทบแตก พุทโธไปแล้วทำสมาธิไม่ได้

ฉะนั้นบอกว่า แล้วจะบอกว่าทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่งหนึ่ง มันจะจริงหรือ เวลาคำถามแค่บอกว่า ที่ทำมันเป็นบุญหรือเป็นบาป

มันเป็นบุญอยู่แล้ว มันเป็นบุญเพราะอะไร เวลานะ นี่ไง บุญกิริยาวัตถุ ทำทาน ทำทานต้องมีไทยทานใช้ไหม แล้วเราก็เอาไทยทานใส่บาตรไป มันเอาไทยทาน เอาวัตถุทานนั่นเป็นพยาน

การนั่งสมาธิๆ สิ่งที่นั่งสมาธิ บุญกิริยาวัตถุ เพราะอะไร เพราะเราจะนอนก็ได้ เราจะโอดเต็นแผ่นกระโดดอะไรก็ได้ เราเสียสละมานั่งสมาธินี้ก็บุญนะ บุญในพระพุทธศาสนานะ การให้ทาง เดินมา เราเห็นคนมา เราหลบให้เขา นั่นก็เป็นบุญนะ

ทาน ว่าทาน ไฉโย! ต้องถวาย ไม่ถวายไม่เป็นทาน

พ่อแม่เลี้ยงลูกก็เป็นทาน

นี่ก็เหมือนกัน ฉะนั้นบอกว่า เวลาที่มันเป็นสมาธิหรือไม่เป็นสมาธิ

แค่เชื่อในพระพุทธศานามันก็เป็นบุญแล้ว แล้วพอเชื่อพระพุทธศาสนา เราจะฝึกหัดปฏิบัติ ไปถามสิ คนที่เขาต่อต้านที่เขาไม่ปฏิบัติ เขาว่า นี่ไง ไฉนพวกปฏิบัติมันมีเวลาว่างมากเกินไป เราเอาเวลาไปทำมาหากิน ไฉนมันเดินไปเดินมาทำไม

เราเคยอยู่ เวลาภาวนา เราภาวนา ๒๔ ชั่วโมง อดข้าว ๒ ปี ๓ ปี ลูดยมาเต็มที ลูดยมาเต็มที เพราะอะไร เพราะมีครูบาอาจารย์เป็นแบ็กไ้ มีครูบาอาจารย์คอยเสริมไ้

แต่ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ ทำอีลุ้ยฉุยแจกแล้วไปให้เขาหลอก นั่งงๆ อยู่สองที่เม่งสำเร็จหมดนะ ทำอะไรหม่นไปหม่นมาบรรลุลหรรณ ไร้สาระ ทำไมเอ็งมีวุฒิกภาวะแค่นี้ เอ็งไมรู้ว่เอ็งเกิดมาจากอะไร แล้วเกิดมาทำไม แล้วเกิดมาทำอะไร แล้วบรรลุลหรรณก็มีคุณสมบัตินี้ ไมรู้ว่อะไรเลยอย่างนี้บรรลุลหรรณ

คู้ที่หนึ่งนะ เกิดอีก ๗ ชาติ พระโสดาบันเกิดอย่างมาอีก ๗ ชาติ เอ็งไมรู้ได้ว่ไร้ เพราะเป็นปุกุชนไมรู้ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไมมีต้นไมมีปลาย ไมรู้หรรณ ทำสมาธิได้มันก็จินตนาการไปทั่ว ถ้าจิตเป็นสมาธิได้ ตายก็เกิดเป็นพรหม เพราะชั้น ๑ แต่เวลาบรรลุลหรรณมันสมุจเฉทปหาน มันนิโรธ มันตัดสั้กายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปราคาส พาดกระแส

“อัญญาโกณทัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณทัญญะรู้แล้วหนอ” ถ้ามันเป็นจริงนะอีก ๗ ชาติ มันรู้มันเห็น มันชัดมันเจนของมันนะ มันชัดเจน

กลับมาที่คำถามนี้แหละ ใ้ที่ว่าเวลาพุทไร้ มันจะมีบุญกับทำทานร้อยหนพันหน กับถือศีลบริสุทธีหนหนึ่ง

เวลาความคิดคนเป็นนามธรรม จิตเราจะคุมได้ ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ พุทไร้ นีคิดหนหนึ่ง คิดพุทและโธ แต่ถ้าไมคิดหนหนึ่งมันก็คิดร้อยแปดพันเก้า คิดไปตามแต่อารมณ์ แต่เราคิดหนหนึ่งไ้ คิดพุทไร้ นีคิดหนหนึ่งนะ ถ้าคิดหนหนึ่งนะ มันก็ปลอดภัยแล้ว มันเป็นบุญไมเป็นบุญ

มันเป็นบุญมาก

คนจะปล้น คนจะทำร้ายกัน แคมีสติ ใ้คนที่โกรธจัดๆ ถ้ามีสติสัมปชัญญะมันยับยั้งได้แล้ว ถ้าสติมันเป็นตัวสติที่สมบูรณ์แบบนะ

ใ้บ่บอกว่า เราว่เป็นสติ

ฆ่าเขาเสร็จแล้วยังว่ามีสตินะ เราคิดไปเองไ้ เราคิดไปเองเพราะเราเป็นชาวพุทไร้ เวลาพุทธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพะสัมมาสัมพุทเจ้า

ฉะนั้น สิ่งที่บอกว่า เวลาพุทธโง่ๆ ถ้ามันเป็นบุญหรือไม่เป็นบุญ

แค่เกิดเป็นมนุษย์มันก็มีบุญแล้ว เชื่อในพระพุทธานุศาสนะ ในสมัยพุทธกาล ลูกเศรษฐีมีลูกชายคนเดียว เขามีเงินมากมายแต่เขาไม่กล้ารักษาลูกเขา เขาขี้เหนียว เวลาจะไปเอาหมอมารักษา ก็กลัวหมอจะมาเห็นทรัพย์ จะเรียกทรัพย์แพง สุดท้ายแล้วก็ตระหนี่ถี่เหนียวก็ไปถามหมอว่า ถ้าเจ็บป่วยอย่างนี้จะรักษาอย่างไร ก็ไปถามหมอ หมอเสนอเสร็จก็ไปหายามารักษาเอง

มันเจียนตายไป พอเจียนตายก็ไปไว้หน้าบ้าน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บิณฑบาตตอนเช้า เล็งญาณแล้วเห็นว่าลูกเศรษฐีเขามีบุญอยู่ ก็เดินบิณฑบาตผ่านหน้าบ้านเขาไป

นี่เขาขี้เหนียวจนรักษาลูกยังไม่กล้ารักษา เขาจะทำบุญได้อย่างไร

พอเดินผ่านไป แสงฉัพพรรณรังสีมันส่องไป เขานอนอยู่นะ เฮ้ย! แสงอะไร เขาเหลียวไปมอง โอ้โฮ! เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โอ้โฮ! เขามีความปลื้มใจมาก ตายขณะนั้นนะ ไปเกิดเป็นเทวดา

เขาไม่ทำอะไรเลยนะ แค่เห็นแสงสว่างฉัพพรรณรังสีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเกิดเป็นเทวดา พอเกิดเป็นเทวดา โอ้โฮ!

แค่เห็นแสง เห็นแสงฉัพพรรณรังสีแล้วมันศรัทธา มันปลื้มใจ แล้วเขาก็คิด ไปคิดน้อยใจ ใจ โอ้โฮ! พ่อเราเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีขนาดนั้น ถ้าทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะได้บุญขนาดไหน

อันนี้เศรษฐีก็มีลูกคนเดียว เป็นเศรษฐี พอลูกตายไปแล้วก็ปวดหัวแล้ว ใครจะรับทรัพย์สมบัติ มรดกนี้จะให้ใคร โอ้โฮ! ก็ไปนั่งร้องไห้ที่หลุมฝังศพนั้นประจำ

ธรรมดาบ่นนะ โอ้ลูกก็เห็นพ่อ ลูกก็เกิดเป็นเทวดาอยู่บนสวรรค์นะ โอ้พ่อก็มานั่งร้องไห้ที่หลุมศพทุกวัน

โอ้โฮ! ถ้าเราทำอย่างไรให้พ่อศรัทธาในพระพุทธศาสนาได้ เขาจะได้บุญมากเลย ขนาดเราแค่เห็นแสงฉัพพรรณรังสีนะ

สุดท้ายนะ เวลาพ่อจะมาร้องให้ที่หลุมศพ เขาก็มาแกลังร้องให้ก่อน เขาแปลงกายเป็นมนุษย์มานั่งร้องให้อยู่ไง ไ้พ่อก็จะไปร้องให้ อ้าวเฮ้ย! วันนี้มีใครมาร้องให้ก่อนกูวะ ก็ถามว่า เฮ้ย! เอ็งมาร้องให้ทำไม

ร้องให้จะเอาดาวเอาเดือน

มึงจะบ้าหรือ ดาวเดือนจะเอาได้อย่างไร

แล้วมึงไม่บ้าหรือมาร้องให้ คนตายไปแล้วมาร้องให้ทุกวันนะ

ไอ้โฮ! ได้สตินะ ถามว่ามึงเป็นใคร

ไอ้! ข้าพเจ้าก็คือลูกของพ่อไง ไ้ที่นอนตายหน้าบ้านนะ แคเห็นแสงฉัพพรรณรังสีมัน ปลื้มใจ ความปลื้มใจนั้น บุญในใจนั้นไปเกิดเป็นเทวดา ไ้พ่อชี้เหนียวนัก นี่เขาเห็นไง

ย้อนกลับมาคำถามนี้ นั่งพุทโธๆ

พุทโธคือพุทธะนะ ไ้นั่นมันเห็นแสงฉัพพรรณรังสี ไ้นี่เราจะลึกถึงท่านเลย นึกพุทนึกโธเลย หัดภาวนาของเราเลย แต่ได้อะไร ได้เจ็บปวด ได้เวทนา ได้เกือบตาย

อ้าว! ก็เราจะเท่าทันกิเลสในใจ เห็นพญามารไหม เห็นกิเลสใหม่ว่ามันร้ายกาจแค่ไหน แล้วเวลาบุรุษนั้นเขาตาย เขาเห็นแล้วเขาตาย เขาไปเลย แต่ไ้เรา เรารับรู้อยู่ แต่เรายังมีกรรมเก่า กรรมใหม่ กรรมเก่าคือสิ่งที่เราเกิดเป็นมนุษย์ไง กรรมใหม่คือการฝึกหัดปฏิบัตินี้ไง เรายังไม่ถึงกาลเวลา ถึงหมดอายุขัย จะได้รับผลอย่างไรเง เห็นไหม กรรมเก่า กรรมใหม่

นี่เหมือนกัน พุทโธๆ มันจะได้บุญจริงหรือ แล้วเวลาหลวงพ่อบอก จากพุทโธๆ ต้องเป็นชีๆๆ

แล้วชี ไ้คำนี้มันเป็นการหยามหมิ่นของนักปราชญ์ราชบัณฑิต เขาว่าไ้พวกพุทโธๆ ไ้พวกโง่เขลาเบาปัญญา ไ้พวกไม่ลึกซึ้งในพระพุทศาสนา เขาดูหมิ่นดูแคลน พอดูหมิ่นดูแคลน หลวงปู่เจี๊ยะท่านอยู่ที่วัดโคศฯ นั้นแหละ ไ้พวกที่เป็นมหาๆ มันดูหมิ่นดูแคลน ท่านก็เลยต้มน้ำร้อน เขามาก็นิมนต์ให้เขาฉันน้ำร้อน แล้วก็นั่งถกธรรมะกันไง

ที่นี้ถกธรรมะกัน กรรณฐานเขาถกธรรมะอย่างนี้ ใ้ที่ว่า ทุมมสากจุฉา เอตมฺมํกุคลมฺมุตฺตมํ ใ้พวกภาวนาเป็นไม่เป็นเขาเป็นอย่างนี้ เขาก็สมมุติขึ้นว่ามีคนโง่คนหนึ่ง

เพราะเขาหมิ่นเขาแคลนว่าใ้พุทโธนี่คนโง่คนเขลา ไม่มีการศึกษา ไม่มีปัญญา จะปฏิบัติอย่างไร

หลวงปู่เจี๊ยะก็ถามเขา คุณกันก่อน คุณกันให้เป็นสัมมาทิฏฐิให้มีความเห็นตรงกันว่าเรา คุณกันเป็นปัญญาชน แล้วก็พูดว่า ผมไม่ได้เรียน ไม่ได้เรียนปริยัติ ไม่ได้เรียน ๙ ประโยค ที่นี้ผม ขอถามปัญหาท่านข้อหนึ่ง บอกว่า อย่างผมคนโง่ๆ อย่างนี้ ถ้านึกบริกรรมว่าซี้ๆ จิตผมจะสงบ ได้หรือไม่

นี่นักศึกษานะ นักศึกษาธรรมวินัยนะ มา ๓-๔ องค์ ตอบพร้อมกันเลยว่า ได้

ใ้นี้คำว่า “ได้” ถ้าเขาทำจริงทำจังเขาก็ได้ของเขา คำว่า “ได้” เพราะว่าถ้าโดยธรรมชาติ เขามีสติปัญญาเขาก็ระลึกพุทโธ แต่ของเรา เรามีศรัทธาความเชื่อ แต่วิธีการเราเข้าใจไม่ได้ แต่ ถ้าเรามีคำบริกรรม สำคัญที่มีคำบริกรรม สำคัญที่มีคำบ่นอยู่เนี่ย คำบ่น คำบ่มเพาะ

ถ้าไม่มีนิวกรรม ไม่มีการกระทำ ใ้ที่ว่านั่งว่างๆ ว่างๆ นั่งหลับกันไปหมดนะ เพราะมันไม่มี มันไม่มีการเคลื่อนไหว

การเคลื่อนไหวของจิตเคลื่อนไหวเพื่อสงบไป

ดูสิ น้ำตะกอนนอนกันจากแก้ว มันก็อยู่กันแก้วนั้นนะ ถ้ามันนอนกันแก้วได้ คำบริกรรม มันก็สงบตัวลงใจ ฉะนั้น ใ้คำว่า “ซี้ๆ” มันเป็นการเหยียหยันของพวกปัญญาชนว่าใ้พวก กรรณฐานมันโง่เง่าเต่าตุ่นใจ แต่ด้วยเอาเหตุเอาผล ทุมมสากจุฉา เขาก็เป็นคนตอบเองว่าได้

ถ้ามั่นได้ ถ้ามั่นได้มันก็กลับไปสงสัยใ้คำถามคนถามนี้

“๑. บริกรรมพุทโธมันจะได้บุญจริงหรือ แล้วทำทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีล บริสุทธินหนึ่ง แสดงว่ามันต้องเป็นอุปจารสมาธิหรือ”

แค่เราคุยนะ คนพาลนะ เขาไม่มีเหตุมีผล เขาพาลไปทำสังคมวุ่นวายไปหมดนะ แล้วคนพาลนั้นนะเขาเป็นคนทบทวนตัวเองจนเขาคิดได้ จนเขาเป็นคนดีขึ้นมานะ คนคนนั้นเป็นคนดีขึ้นมาใหม่

คนพาลนะ มันระรานสังคมไปหมดนะ แล้ววันหนึ่งเขากลับตัว เขาเป็นคนมีศีลมีธรรมขึ้นมา เขาเป็นคนดีใหม่

นี่ก็เหมือนกัน ปฏิบัตินะ คนพาล เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ไม่เห็นคุณค่า ไม่เห็นอะไรเลย แต่พอมีศรัทธาความเชื่อ มันมีศรัทธาขึ้นมา เป็นปัญญาชน จะหัดปฏิบัติดีใหม่ ได้บุญหรือได้บาป

มันได้บุญอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าพอเข้าไปเผชิญกับกิเลส กิเลสมันตีตเอาใจ พอกิเลสมันตีตเอา ทำสมาธิไม่ได้ ทำอะไรไม่ได้ก็พาลอยู่เน่ ใ้้นี้คำถามแบบคนพาล จบ

“๒. ผมภาวนาที่วัดหลายปี แล้วยังทำสมาธิไม่เป็นสมาธิดี แล้วผมก็นึกพิจารณาภายในนั้น พอพิจารณาภายในไปแล้วมันเห็นเลือดเห็นเนื้อ สิ่งนี้มันเป็นการเห็นกายหรือไม่”

ใ้้นี้มันเป็น เขาเรียกว่าธรรมเกิด เห็นกายนั้นเป็นเรื่องหนึ่งนะ ใ้้นี้ว่าเราบอกว่า สิ่งที่ทำสมาธิได้ เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง แล้วได้พิจารณา มันได้บริหาร ได้ใช้ปัญญา

แต่เวลาคนมันเห็นแล้ว มันเหมือนเราเห็น แต่เรามีสิทธิ์ใหม่ เราถือสิทธิ์ได้ใหม่ เวลาวงกรรมฐานเขาสอนใน ครูบาอาจารย์ใน บอก คนทำความผิด ถ้าเราจับตัวเขาไม่ได้ เราจะเอาเขาไต่สวนได้อย่างไร

นาย ก. ฆ่าคนตายแล้วนาย ก.หนีไป รู้ตามความเป็นจริง แต่เราจับนาย ก.ไม่ได้ แล้วเราจะเอนาย ก. มาสอบสวนอย่างไร เราจะเอนาย ก. ขึ้นศาลอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน การเห็นกาย การเห็นกายถ้าเราเห็นแล้ว ถ้ามันเห็นโดยสติปัญญานที่มีอำนาจวาสนา มันจับของมันได้ อุกคหนิมิต อุกคหะ แล้ววิภาคะคือนิมิตนั้นขยายส่วนแยกส่วนเป็นไตรลักษณ์ ทำได้หรือทำไม่ได้ นี่ในวงกรรมฐาน แต่เวลาเราทำได้หรือไม่ได้อีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น พอจิตมันไม่เป็นสมาธิ แต่เราจะลึกลงถึงกาย

ถ้าไม่ฝึกหัด ไม่ทำสมาธิเลย มันจะไม่เกิดภาพอย่างนั้น ภาพที่ โอ้โฮ! มันเห็นเลยนะ มันมหัศจรรย์เลยนะ เห็นเป็นเลือดหนอง โอ้โฮ! มันมหัศจรรย์ นี่เวลาธรรมเกิด

เวลาธรรมมันเกิดนะ ธรรมหมายถึงว่าจิตมันมีคุณธรรมขึ้นมาบ้าง จิตมันมีมาตรฐาน จิตมันมีกำลัง จิตมันเข้าสู่พระพุทธศาสนา แต่มันยังไม่เข้าสู่มรรค สู่มัคโค ทางอันเอก สู่ความสมบูรณ์แบบในพระพุทธศาสนา

มันต้องมีส่วน ถ้าไม่มีส่วน มันเกิดภาพอย่างนี้ไม่ได้ ใจภาพอย่างที่เราเห็นนั้นนะ แล้วใจภาพที่เราเห็น คนเป็นเยอะแยะเลย เวลาจิตมันไปรู้ไปเห็น อาการทั้งนั้นนะ เขาเรียกอาการส่งออก แต่อาการส่งออกมันต้องมีจิต มันถึงส่งออกสิ

แต่เดิมเวลาเราคิดอยู่นี้ ฟุ้งซ่านอยู่นี้ จิตมันส่งออก มันไม่ใช่ ใจนี้สันดานเดิม สันดานดิบ สันดานดิบของความเป็นมนุษย์ไง แต่มนุษย์เราก็ก็น่าฝึกหัดปฏิบัติของเราไง จากปุถุชนเป็นกัลยาณชน จากสันดานดิบ สันดานดิบตามแต่บุญและบาป มันคิดของมันไปตามธรรมชาติของมันร้อยแปด แล้วถึงเวลาแล้วเราจากสันดานดิบให้มันเป็นปัญญาชนอย่างนี้ แต่มันยังไม่เป็นสมาธิ มันต้องมีความสงบของใจมาเป็นพื้นฐาน มันถึงเห็นภาพอย่างนั้นได้

ทีนี้เวลาคนฝึกหัดปฏิบัติโดยทั่วไปทำสมาธิๆ ไปรู้ไปเห็นอะไร

อาการอย่างนี้ อาการอย่างนี้ที่เกิดขึ้น พอเกิดขึ้น ตัวเองซาบซึ้งกับอาการนั้น ความรู้อันนั้น แล้วเวลาคนที่ฝึกหัดปฏิบัติเขาก็เกิดอาการอย่างนี้ แล้วเขาก็ว่าเขาบรรลุนิพพาน เขาจำอาการนี้ไง เขาคิดว่าอาการนี้เป็นอาการบรรลุนิพพาน เพราะมันรู้มันเห็นกายใจ แล้วมันปล่อยวางหมดแล้วไง จิตมหัศจรรย์ไง ไร้สาระ

มันมีสัปปะของมันเป็นนะ ปุถุชน กัลยาณชน จิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง นี่ไง ปฏิบัติในแนวทางพระพุทธศาสนา สติปัฏฐาน ๔ ใจ

แล้วสติปัฏฐาน ๔ อย่างไร

เราพูดทุกวัน สติปัฏฐาน ๔ ปลอดภัย ใจ สิ่งนี้มันมีส่วน มีคุณสมบัติอยู่ แต่มันก็ยังไม่เป็นข้อเท็จจริงใจ แต่ถ้าไม่รู้ไม่เห็นเลย มันจินตนาการโดยอารมณ์ มันหยาบกว่านี้ เวลาภาวนาไปมัน

มีเหตุการณ์อย่างนี้ร้อยแปดพันเก้า มันถึงต้องมีครูบาอาจารย์ไง ใช้อย่างนี้นั้นเบสิก มันเป็นพื้นฐาน ถ้าใจมันเป็น แล้วมันเป็นหรือเปล่า

ไฉนนี่มันเป็น แต่เป็นด้วยตัวของตัวเอง แต่สงสัย นี่ก็ถามหลวงพ่อกว่า หลวงพ่อตอบมา

หลวงพ่อตอบ ก็กรรมเกิด แล้วเกิดแล้วมันก็เป็นคุณสมบัติของใจดวงนั้น แล้วมีอะไรต่อ

ถ้าต่อ เริ่มต้นก็ทำสมาธิให้ ให้มันเป็นสมาธิให้ได้ แล้วฝึกหัดให้ได้ ถ้าฝึกหัดให้ได้มันก็เป็นไปได้ นี่ข้อที่ ๒.

“๓. ผมเป็นคนโทสะแรง”

โทสะแรงก็แล้วแต่ ไฉนนี่มันเป็นเรื่อง กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา จิตตนิสสัยของจิต ถ้าโทสะแรงก็ฝึกหัดแผ่เมตตา แล้วเมตตาได้มากน้อยขนาดไหนมันก็เป็นส่วนหนึ่ง

“๔. ผมเป็นคนเดินไม่สะดวก ผมจะเดินจงกรมอย่างไร จะทำอย่างไร”

เดินจงกรมก็ได้ ยืนก็ได้ ทำสมาธิก็ได้ ถ้าคนเป็นแล้วนะ ไฉนนั่นมันเป็นกิริยา เห็นไหม

ไฉนนี้จะเข้าชีๆ อีกแล้ว

ยืน เดิน นั่ง นอน มันเป็นกิริยา มันเป็นการเคลื่อนไหวของกายกับใจ การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติก็ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเพื่อค้นหาใจของตนด้วยอิริยาบถ ๔ เดิน ยืน นั่ง นอน อะไรก็ได้ เพื่อไม่ให้นั่งหลับ เพื่อไม่ให้ยืนหลับ เพื่อไม่ให้เดินหลับ

เดินจนหลับ เคยเห็นไหม ในวงกรรมฐานมีทั้งนั้นนะ เดินจนหลับ หลับทั้งเดินๆ นั้นแหละ

มันถึงว่าอิริยาบถ ๔ แต่อิริยาบถ ๔ นี้เพื่อหาใจของตน ถ้าหาใจของตนได้ เราก็หลบหลีกเอา ไม่ใช่ว่าจะต้องเดินจงกรมอย่างเดียว นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง

๓. ร่างกายมันไม่เป็นปกติ

แล้วถ้าไม่เป็นปกตินะ ถ้านั่งไปแล้วมันเป็นอาการอย่างนั้น ไฉนนี่ก็เพราะโทสจริตไง จะเอาให้ได้ไง เอาให้ได้ มันถึงเวลามันไม่ได้ไง

เวลาทำอย่างไรรู้แล้วแต่ ให้มันเข้มข้นไว้ก่อน มันดีกว่าปล่อยปละละเลย แต่ทำไม่ได้มัน ก็เป็นอำนาจวาสนา เป็นบุญของสัตว์

๕. พูดถึงว่าเวลามันเป็น

“๖. ปัญญาอบรมสมาธิผมทำไม่ได้เลย ผมทำอะไรก็ไม่ได้เลย ปัญญาอบรมสมาธิของ หลวงพ่อผมทำไม่เป็น”

ไฉนมันอยู่ที่จิตนิสัย แล้วฝึกหัด เรายังคิดว่า อាកารอย่างนี้ มีความรู้สึกอย่างนี้ ใช้ สติปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิคือมีสติเท่าความคิดเท่านั้นนะ ไม่ต้องไปคิดเรื่องอื่นซ้ำ ไฉนไป คิดเรื่องอื่นมาซ้อนใจ

มีสติเท่ากับความคิดของตน มันจะคิดอะไรให้มันคิดไป แล้วมีสติเท่าทัน พอมันคิดจบ มึงบ้าหรือเปล่า มันจะอายเรื่อย ๆ มันจะเท่าทันเรื่อย ๆ แล้วถ้ามันจิตมันซัด ทำอะไรไม่ได้ ก็ กลับมาพุทโธ พุทโธไม่ได้ก็กลับไปปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธินี้หลวงปู่ดุลย์ หลวงตาพระมหาบัวนี้ปัญญาอบรมสมาธิเลย แต่ท่าน ก็พุทโธด้วย อย่างเราปัญญาอบรมสมาธิครบ ใช้ปัญญาอย่างเดียว แต่ทำสมาธิด้วย เช่น อัป ปนาสมาธิ เวลาเราพุทโธจนลงหมดเลย จิตมันหมุนลง เพราะอะไร

เพราะอยู่กับหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะบอก “ไฉ่หงบ กูไม่เชื่อมึงภาวนาเป็นหรอก ถ้ามึง ภาวนาเป็นมึงต้องพุทโธได้”

เราก็ไปพุทโธกับหลวงปู่เจี๊ยะ ดิ่งลง ไฉ่โฮ! จนหลวงปู่เจี๊ยะบอก “ไฉ่หงบ ทำไมมึงนั่ง เอียงๆ อย่างนั้นนะ”

บอก “จิตกำลังดีเยี่ยมเลย ไสหมดเลย”

ฝึกหัดทั้งเจตวิมุตติและปัญญาวิมุตติ ฉะนั้น ฝึกหัดแล้วมันจะเข้าใจหมด

ฉะนั้น เวลาคนฝึกหัดแล้วมีประสบการณ์อย่างไรมา เวลาเทศน์ออกมาก็เทศน์จาก ประสบการณ์นั้นแหละ ประสบการณ์ของคนนั้น เราถึงว่าเรามีประสบการณ์ที่หลากหลาย

เพราะเรามีครูบาอาจารย์หลายองค์ องค์ไหนเก่งทางไหน เราก็ไปศึกษา องค์ที่เป็นพระวิปัสสนา ไม่ใช่องค์ที่เป็นเกจิอาจารย์มีความรู้เยอะ ไม่ใช่

พระวิปัสสนาคือรู้แจ้งด้วยสติด้วยปัญญา เราไปฝึกหัดมาอย่างนั้น เราถึงชี้ไม้ มั่นรู้ แล้วใครมาหลอกนี่มัน เฮ้ย! เฮ้ย! เลยนะ แล้วพูดออกมาที่ว่ามึงเก่ง

เรามีครูบาอาจารย์นะ เราไม่ได้คิดเอง เรามีคนควบคุมเราด้วย เราฝึกหัดมาด้วยความเป็นข้อเท็จจริง จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๑๓. เรื่อง “ใจสำคัญที่สุด”

ตอบ : โอ้โฮ! นี่เขียนมาอีก ๕-๖ หน้าแน่ะ เวลามันได้หยุดแล้ว

เขาบอกว่าเขามาภาวนาที่วัด ๓ คีน มันมีความกลัวมากมายมหาศาล กลัวอยู่เต็มทีเลย กลัวจนเต็มทีถึงที่สุดแล้วก็มาขำคิดขำทำ สุดท้ายแล้วเวลาจิตมันลงขึ้นมามันหายกลัวเลย

หายกลัวนี่มันเขียนมาเยอะมาก ฉะนั้น สิ่งทีกลัวว่าเขาจะหายกลัว เขาทุกข์เต็มทีของเขา ถ้าเขาทุกข์เต็มทีของเขานะ จนมาวันหนึ่ง เวลาเขาชนะความคิดของเขาได้ เพราะว่าอะไร เพราะเขาสังเกตถึงเทียน ถึงเทียนที่มันจุดไว้ ที่แสงมันริบหรี่ต่างๆ นี่มันมีประเด็น

แต่เดิมมันกลัวและไม่กลัว มันอยู่ที่เป็นอารมณ์ อารมณ์อยู่ภายนอก แต่ว่าถ้าเราคิดของเราได้ อย่างเช่นเมื่อวานมีลูกศิษย์มาคนหนึ่ง เขาเคยนั่งไปแล้วมันสว่างหมดเลย เขาก็อยากได้แล้วเขามาหาเรา ๓-๔ รอบแล้ว เมื่อวานเขามาบอก มันยังไม่ได้

เราบอก แสงสว่างนั้น เทียนเล่มหนึ่ง แสงสว่างจากเทียนเกิดจากไส้เทียน ถ้ามีไส้เทียน จุดเทียน เทียนที่ไม่มีไส้มันก็จุดไฟไม่ได้ เทียนที่มีไส้ เขาก็จุดที่ไส้เทียนนั้น แต่ไส้เทียนนั้นมันให้แสงสว่างเป็นแสงเทียน

จะบอกว่าไส้แสงสว่างๆ เราฟังแล้ว อู๋! เราก็พูดสว่างอยู่เหมือนกันนะ แต่แสงสว่างมันเกิดจากจิต ต้องจิตสงบมันถึงเห็นแสงอย่างนั้น

ไ้ความคิดกลัวๆ เกิดจากจิต แต่เราไม่มีเหตุมีผลขึ้นมา มันก็เท่าทันจิตเราไม่ได้ แต่ถ้ามันมีเหตุมีผล มันมีประเด็นขึ้นมา นี่เขามาพิจารณาของเขาเกิดปัญญาขึ้นมา ความกลัวก็หายไป

ความกลัว เห็นไหม ความกลัว ความกล้า อาการของจิตทั้งนั้น ถ้าจิตเป็นปกติแล้วมันจะเท่าทันของมัน เท่าทันหัวใจของมัน ถ้าเท่าทันหัวใจของมัน เห็นไหม

นี่พูดถึงว่าเขาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เขียนมาอีก ๑๐ หน้า เวลาเรามันไม่มีแล้วละ ฉะนั้นเวลาเขาพูดพรรณนามามากมาย ถ้ามากมายขึ้นมาแล้วนะ เขาก็พยายามจะเอาประสบการณ์ที่นิ่งสมาธิ แล้วมันมีอาการไปเห็น ไปเห็นภาพ เห็นถึงอดีต เห็นต่างๆ แล้วกลับมาสอนตน

ถ้ากลับมาสอนตนได้มันจะเกิดปัญญา แล้วปัญญาที่เกิดขึ้น ปัญญาอย่างนี้เราฝึกหัดขึ้น ถ้าจิตสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม วิปัสสนาอ่อนๆ

ปัญญาในพระพุทธศาสนาต้องเกิดจากสมถกรรมฐาน สมถกรรมฐานคือสมาธิ คือจิตดวงนั้น

“จิตดวงนั้นปัญญามันจะเกิดเอง” เพราะคำว่า “ปัญญามันจะเกิดเอง” มันถึงไปตามอริชา ไปตามมาร เพราะมันเกิดเองไม่มีสติไม่มีปัญญา คือไม่ได้บริหาร ถ้าจิตสงบแล้วบริหารไม่เป็นก็ติดสมาธิ ถ้าติดสมาธิก็ฝึกหัดใช้ปัญญา เขาเรียกว่าวิปัสสนาอ่อนๆ

วิปัสสนาอ่อนๆ หลวงตาพระมหาบัวท่านเทศน์ว่าเวลาปัญญาท่านหมุนตัวๆ นั้นนะ ธรรมจักร นั้นนะวิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ ดำริชอบ งานชอบ งานในมรรค งานในสติ งานในปัญญา แต่สติปัญญานั้นต้องมีสมาธิเป็นพื้นฐาน

พอเป็นพื้นฐานขึ้นมา คำว่า “พื้นฐาน” เพราะกิเลสมันสงบตัวลงถึงเป็นสมาธิได้ ถ้ากิเลสจะไม่สงบตัวลง มันมีกิเลส สมุทัยเจือปนมา คือมีกิเลสมีส่วนในสมาธินั้น

ฉะนั้น คำถามแรกที่บอกว่า จิตยังไม่เป็นสมาธิ แต่มันมีความสงบใจ แต่มันไม่ชอบธรรมใจ มันถึงเห็นอย่างนั้น แล้วรักษาสิ่งนั้นไม่ได้

แต่ถ้าเห็นโดยความเป็นจริง ผีกัดปฏิบัติมันจะเกิดวิปัสสนาอ่อนๆ คือผีกัดการใช้
ปัญญา ปัญญาถ้าไม่ผีกัดก็ใช้ไม่เป็น

ปัญญาที่ไม่เคยเห็นเลย ไม่เคยมี เขาบอก ทำสมาธิแล้วปัญญาจะเกิดเอง

ปัญญามันจะเกิดเองได้อย่างไรวะ ปัญญาจะเกิดเองมันก็ไม่มีใครติดสมาธิเลยนะสิ
ปัญญาจะเกิดเองก็ต้องผีกัด แล้วผีกัดถูกต้องชอบธรรมหรือไม่

นี่ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ถ้ามันถูกต้องชอบธรรม มันถึงจะเข้าสู่สมาธิ

นี่ไง เราถึงบอกว่าเราภูมิใจ เราเกิดมาเจอหลวงปู่จวน เจอหลวงตาพระมหาบัว เจอหลวง
ปู่เจ๊ยะ ๓ องค์นี้กระที่บเราแล้วกระที่บเราอีก หลวงตานี้หนักที่สุด หลวงตา โอ้โฮ! พัดเอาหัวแตก

หัวแตกนี่มันเปรี้ยบเทียบ ไม่มีบาดแผล คำพูดทำบาดแผลคนไม่ได้ แต่ทำบาดแผลใจได้
นะ แต่คำพูดนี้ไม่ได้ทำบาดแผลใจ เปิดใจ เปิดหัวใจ มหัศจรรย์

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า คำถามที่ ๒. นี่เขาพูดถึงเขาไปรู้ไปเห็นอะไรมากมายมหาศาล

รู้เห็นนั่นมันก็เป็นการรู้เห็น ความรู้เห็นเป็นประสบการณ์ แต่จริงๆ แล้วเราจะต้องทดสอบ
ให้มันเข้ามาเป็นความจริง

แล้วอย่างที่ว่านี่ ถ้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวงต้องดับไปเป็น
ธรรมดา มันจะรู้ได้เกิดอีก ๗ ชาติ พระโสดาบันต้องรู้ชัดเจนนว วุฏฐะ วิวัฏฐะ จิตนี้เกิดอย่างไร
เป็นมนุษย์อย่างไร สิ้นสุดอย่างไร

แล้วเรามีสดวงตาเห็นธรรมในพระพุทธศาสนาไม่รู้เรื่องอย่างนี้เลย มันจะเป็น
พระพุทธศาสนาได้อย่างไรวะ

พระพุทธศาสนา เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย

แล้วเกิดก็ไม่รู้ อยู่ก็ไม่รู้ ตายก็ไม่รู้ แล้วมันเป็นพระพุทธศาสนาตรงไหนวะ

ถ้าเป็นพระพุทธศาสนาไ้ เกิด แก่ เจ็บ ตาย มีฝั่งตรงข้าม ธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เอวัง